

Justitsministeriet,
Strafferetskontoret,
Sendt pr. mail til strafferetskontoret@jm.dk
j. nr. 2018-0090-0379

Fra: Røde Kors

23. oktober 2020

Udtalelse vedr. udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse)

Røde Kors har med stor interesse læst udkastet til ændring af straffeloven i henhold til samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse og takker for muligheden for at afgive udtalelse til denne.

Røde Kors har gennem efterværnsindsatsen Q-net kontakt til kvinder, der tidligere har været i fysisk og psykisk voldelige forhold. I 2019 hjalp Røde Kors Q-net knap 700 kvinder og børn, hvor kvinderne havde været udsat for psykisk og fysiske overgreb, herunder seksuelle, med en langsigtet frivillig social og praktisk støtte. Røde Kors' kommentarer sker med udgangspunkt i denne indsats og erfaring.

Generelle kommentarer

Røde Kors hilser den nye tilføjelse til straffeloven om samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse varmt velkommen. Med denne tilføjelse til straffeloven understreges den allerede eksisterende kriminalisering af seksuel vold herunder voldtægt, som Danmark har forpligtet sig til i henhold til Istanbul-Konventionen.

Samtidig forventes den at få en vigtig betydning for kvinder, der lever/har levet i voldelige forhold. Dels er håbet, at den ny bestemmelse vil kunne medvirke til at skabe højere grad af anerkendelse af, at man kan opleve seksuelle overgreb – også i et fast forhold og fra sin partner. Dels betyder den nuancerede definition af samtykke en anerkendelse af, at der stadig kan være tale om et seksuelt overgreb, selvom man ikke er i stand til at sige klart fra i gerningsøjeblikket.

Røde Kors finder det dog problematisk, at psykisk vold ikke er skrevet eksplicit ind i den nye lovgivning i forhold til at vurdere, om der er tale om voldtægt. Samtidig er vi bekymrede for, om der med den ny bestemmelse vil være en u hensigtsmæssig hensyntagen til gerningsmanden i sager, hvor der har været en længerevarende seksuel relation mellem offer og gerningsmand.

Anerkendelse af seksuelle overgreb i parforhold

Årsstatistikken fra landets krisecentre i 2019 foretaget af LOKK¹ viser, at hver fjerde kvinde på krisecentre har været udsat for et eller flere seksuelle overgreb. Det er derfor en udbredt problematik blandt denne gruppe. Tallet er dog behæftet med stor usikkerhed, da man af erfaring ved, at seksuel

---

¹ Landsorganisation af Kvindekrisecentre

vold er underrapporteret. Dette skyldes bl.a., at mange kvinder ikke altid erkender seksuelle krænkelse fra en partner som et egentlig overgreb, f.eks. hvis de ikke selv har gjort aktiv modstand. Det er håbet, at den nye lovgivning vil kunne medvirke til at skabe større opmærksomhed på voldelige og strafbare seksuelle overgreb i voldelige forhold og dermed få både kvinderne og andre til i højere grad at anerkende eksistensen af disse.

Et nuanceret samtykkebegreb

I Røde Kors ser vi positivt på, at lovgivningen baserer sig på en samtykkebaseret voldtægtslovgivning frem for en frivillighedsbaseret. Heri tillægges ansvaret for afklaring af samtykke hos den part, der tager initiativ til samlejet. I den forbindelse vil vi også udtrykke tilfredshed med den meget nuancerede definition af samtykke. Herunder særligt, at der tages højde for situationer, hvor den forurettede part fryser eller agerer ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, uden at dette er udtryk for samtykke. Denne nuancering er vigtig for kvinder i voldelige forhold, eftersom den seksuelle relation med partneren måske sker som følge af frygt for udtalte eller uudtalte trusler eller som en del af den psykiske eller fysiske vold mod kvinderne.

Udeladelse af psykisk vold og retspraksis ved overgreb i parhold

Røde Kors finder det dog u hensigtsmæssigt, at psykisk vold ikke nævnes eksplicit i den nye bestemmelse, da vores erfaring viser, at psykisk vold er et centralt element ved tvang og overgreb i voldelige forhold. Det skyldes først og fremmest en bekymring for, at der vil opstå samme problem som forud for kriminaliseringen af psykisk vold. Her mente flere, at psykisk vold allerede var kriminaliseret gennem eksisterende lovgivning. Men en undersøgelse af den daværende retspraksis viste, at der ikke i tilstrækkelig grad blev taget hensyn til psykisk vold. På samme vis er der en risiko for, at forhold omkring psykisk vold ikke indgår i retspraksis, når samtykke vurderes.

Dertil kommer, at et flertal af Straffelovsrådet i deres argumentation for udeladelse af psykisk vold som skærpet omstændighed nævner, at *det er vanskeligt at vurdere sammenhængen mellem den psykiske vold og samlejet*. Vi anfægter, at vanskelighed i vurderingen kan være argument for at udelade kriminelle handlinger fra lovgivningen.

Betydningen af en længerevarende seksuel relation

Derudover er vi i tvivl om, hvorvidt man med den ny bestemmelse ønsker at dømme seksuelle overgreb, der er begået i et parforhold, anderledes end andre typer seksuelle overgreb. Det skyldes afsnittet om, "at det - også i forbindelse med total passivitet fra den forurettede - vil indgå i den samlede vurdering, hvorvidt parterne tidligere har gennemført samleje med samtykke". Vi er usikre på, hvad der menes med denne formulering. Vi er derfor bekymrede for, at det kan føre til en retspraksis, hvor overgreb i voldelige forhold dømmes ud fra en lavere strafferamme. Dette mener vi er en u hensigtsmæssig hensyntagen til gerningsmanden.

Røde Kors står til rådighed for uddybning af ovenstående synspunkter.

Venlig hilsen

Anders Ladekarl,
Generalsekretær